

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) NUTARTIS

2015 m. rugsėjo 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra — Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnis — Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR — Europos arešto orderis — 2 straipsnio 4 dalis ir 4 straipsnio 1 punktas — Vykdyto sąlygos — Nacionalinė baudžiamoji teisė, pagal kurią Europos arešto orderio vykdymui, be veikos dvigubo baudžiamumo, nustatyta sąlyga, kad pagal vykdančiosios valstybės narės teisę už inkriminuojamą veiką būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas bent dvylika mėnesių“

Byloje C-463/15 PPU

dėl *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo teismas, Nyderlandai) 2015 m. rugsėjo 2 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Openbaar Ministerie

prieš

A.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas) ir A. Prechal,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į išklausus generalinį advokatą priimtą sprendimą išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

* Proceso kalba: nyderlandų.

Nutartį

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, p. 24; toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584), 2 straipsnio 4 dalies ir 4 straipsnio 1 punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas Nyderlanduose vykdant Europos arešto orderį, išduotą *procureur des Konings bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (karališkasis prokuroras prie Briuselio (Belgija) pirmosios instancijos teismo) dėl A.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Pagrindų sprendimo 2002/584 5–7 ir 10 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
 - „(5) Sąjungos siekis tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve reikalauja panaikinti ekstradiciją tarp valstybių narių ir pakeisti ją perdavimo sistema tarp teisminių institucijų. Be to, pradėjus taikyti naują nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykdant baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn, galima panaikinti dabartinės ekstradicijos tvarkos sudėtingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. Tradiciniai iki šiol egzistavę valstybių narių bendradarbiavimo santykiai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje turėtų būti pakeisti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvo judėjimo sistema, taikoma ir ikiteisminiams, ir galutiniams sprendimams.
 - (6) Šiame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.
 - (7) Kadangi valstybės narės, veikdamos vienašališkai, negali pakeisti daugiašalės ekstradicijos sistemos, kuri remiasi 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, ir todėl dėl šios užduoties masto ir poveikio ją geriau galima įvykdyti Sąjungos lygiu, Taryba gali priimti priemones, vadovaudamasi subsidarumo principu, nurodytu [ES] 2 straipsnyje ir [EB] 5 straipsnyje. Vadovaujantis proporcingumo principu, nustatytu pastarajame straipsnyje, šis pagrindų sprendimas nereglamentuoja daugiau nei būtina šiam tikslui pasiekti.
- <...>
- (10) Europos arešto orderio mechanizmas remiasi aukštu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu. Jo įgyvendinimą galima sustabdyti tik tuo atveju, jei viena iš valstybių narių sunkiai ir nuolat pažeidinėja [ES] 6 straipsnio 1 dalyje išdėstytus principus, Tarybos nustatytus [kai Taryba tai nustato] pagal minėtos sutarties 7 straipsnio 1 dalį, ir dėl to atsiranda jos 7 straipsnio 2 dalyje nurodytos pasekmės.“
- 4 Šio Pagrindų sprendimo 1 straipsnyje nurodyta:
 - „1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę, arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamasi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pamatinis [pagrindų] sprendimas nekeičia įsipareigojimo gerbti [ES] 6 straipsnyje įtvirtintas pagrindines teises ir pagrindinius teisės principus.“

5 Šio pagrindų sprendimo 2 straipsnis „Europos arešto orderio taikymo sritis“ yra suformuluotas taip:

„1. Europos arešto orderis gali būti išduotas už veiką, baustiną pagal išduodančios valstybės narės teisę laisvės atėmimo bausme arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas - bent 12 mėnesių, arba, kai bausmė arba sprendimas dėl įkalinimo jau yra priimtas, – bent keturi mėnesiai.

2. Už šias nusikalstamas veikas, jei išduodančioje valstybėje narėje už jas baudžiama laisvės atėmimu arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas - bent treji metai, ir laikantis jų apibrėžimo išduodančios valstybės narės teisėje, taikomas perdavimas pagal Europos arešto orderį, atsižvelgiant į šio pamatinio [pagrindų] sprendimo reikalavimus ir netikrinant veikos dvigubo baudžiamumo principo:

<...>

4. Kitų, į šio straipsnio 2 dalį neįrašytų, nusikalstamų veikų atvejais, perdavimas gali būti vykdomas su sąlyga, kad veikos, už kurias yra išduotas Europos arešto orderis, būtų laikomos nusikalstamomis veikomis pagal vykdančiosios valstybės narės teisę, nesvarbu, kokia būtų veikos sudėtis ar kaip ji būtų apibūdinama.“

6 Šio pagrindų sprendimo 4 straipsnio „Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindai“ 1 punkte nustatyta:

„Vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį:

1) jei vienu iš 2 straipsnio 4 dalyje nurodytų atvejų veika, dėl kurios išduotas Europos arešto orderis, nėra nusikalstama veika pagal vykdančiosios valstybės narės teisę; tačiau negalima atsisakyti vykdyti Europos arešto orderio, susijusio su mokesčiais, muitais ar valiutų keitimu, remiantis tuo, kad vykdančiosios valstybės narės teisė tokio pat mokesčio ar muto nenumato arba joje nėra tokių pat taisyklių dėl mokesčių, muitų ar valiutų keitimo kaip išduodančiosios valstybės narės teisėje;

<...>“

Nyderlandų teisė

7 Įstatymo dėl perdavimo (*Overleveringswet*) 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Perduoti leidžiama, tik jeigu to reikia:

a) teisminiam tyrimui, pradėtam išduodančioje valstybėje narėje remiantis išduodančiosios teisminės institucijos prezumpcija, kad prašomas perduoti asmuo įvykdė:

1° veiką, pripažįstamą nusikaltimu pagal išduodančiosios valstybės narės teisę ir taip pat įtrauktą į šio įstatymo priede esantį sąrašą, už kurią pagal išduodančiosios valstybės narės teisę baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios ilgiausias terminas - bent treji metai, arba

2° kitą veiką, už kurią baudžiamoji sankcija gali būti skirta ir pagal išduodančiosios valstybės narės, ir pagal Nyderlandų teisę ir už kurią taikoma laisvės atėmimo bausmė, kurios ilgiausias terminas - bent dvylika mėnesių;

b) siekiant, kad prašomas perduoti asmuo išduodančiosios valstybės narės teritorijoje atliktų keturių mėnesių ar ilgesnę laisvės atėmimo bausmę, skirtą už 1 ir 2 punktuose numatytą veiką.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 8 *Rechtbank Amsterdam* gavo prie jo veikiančios prokuratūros prašymą vykdyti Europos arešto orderį, kurį 2014 m. lapkričio 6 d. išdavė *procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel* ir kuriame nurodoma suimti ir perduoti A., kuris šiuo metu Nyderlanduose atlieka šios šalies teismų skirtą galutinę laisvės atėmimo bausmę, kad jis atliktų Belgijoje jam skirtą kitą penkerių metų laisvės atėmimo bausmę.
- 9 Šiame Europos arešto orderyje minimas 2014 m. spalio 7 d. *rechtbank van eerste aanleg van Brussel* (Briuselio pirmos instancijos teismas) 43 baudžiamųjų bylų kolegijos paskelbtas nuosprendis.
- 10 Pagrindinėje byloje nagrinėjamame Europos arešto orderyje aprašytas veikas, už kurias A. buvo nuteistas, galima apibendrinti taip, kaip nurodoma toliau. 2013 m. kovo 2 d. Briuselyje A. sudaužė stiklinę, apžergė kojomis savo sutuoktinę ir viena ranka pradėjo ją smaugti, o kita ranka sudaužyta stikline sudavė jai smūgius į galvą, kaklą ir kairiąją ranką. Atlikus sutuoktinės medicininę apžiūrą buvo konstatuotos trys žaizdos, sukeltos smailiu aštriu daiktu. Prieš tai laikotarpiu nuo 2013 m. vasario 28 d. iki 2013 m. kovo 2 d. A. buvo sumušęs savo sutuoktinę.
- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad už veikas, kurios pagal Belgijos baudžiamąją teisę kvalifikuojamos kaip „tyčinis smūgių sudavimas sutuoktinei ar jos sužalojimas, sukėlęs asmens nedarbingumą“, ir „tyčinis smūgių sudavimas sutuoktinei ar jos sužalojimas“, pagal Nyderlandų teisę numatyta laisvės atėmimo bausmė, kurios ilgiausias terminas bent dvylika mėnesių. O už trečią A. inkriminuojamą veiką, t. y. uždrausto ginklo turėjimą, pagal Nyderlandų teisę baudžiama tik trečios kategorijos bauda.
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja galimybe įvykdyti nagrinėjamą Europos arešto orderį dėl šios trečios veikos, atsižvelgdamas į Įstatymo dėl perdavimo 7 straipsnio 1 dalį, kurioje, anot šio teismo, reikalaujama, kad už prašomam perduoti asmeniui inkriminuojamas veikas baudžiamoji atsakomybė būtų numatyta abiejose suinteresuotose valstybėse ir kad už šias veikas numatytos laisvės atėmimo bausmės ilgiausias terminas šiose abiejose valstybėse narėse būtų bent dvylika mėnesių. Tačiau kyla klausimas, ar tokiu aiškinimu pagrįstas atsisakymas vykdyti atitiktą Pagrindų sprendimo 2002/584 2 straipsnio 4 dalį ir 4 straipsnio 1 punktą.
- 13 Tokiomis aplinkybėmis *Rechtbank Amsterdam* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 2 straipsnio 4 dalį ir 4 straipsnio 1 punktą vykdančiajai valstybei narei leidžiama perkelti šias nuostatas į savo nacionalinę teisę taip, kad ji galėtų reikalauti ne tik, kad veika būtų laikoma nusikaltimu pagal jos teisę, bet ir kad už ją būtų numatyta laisvės atėmimo bausmė, kurios ilgiausias terminas bent dvylika mėnesių?“

Dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka

- 14 Nacionalinis teismas paprašė šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 15 Savo prašymo motyvuose šis teismas pabrėžė, be kita ko, kad vykdant Nyderlandų teismų skirtą bausmę A. laisvės atėmimas truks iki 2016 m. sausio 1 d. Tačiau nuo 2015 m. rugsėjo 17 d. šios bausmės vykdymas gali būti nutrauktas su sąlyga, kad nuteistasis bus išsiųstas iš Nyderlandų teritorijos.
- 16 Pasibaigus 2015 m. liepos 24 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme vykšiam posėdžiui šis teismas nurodė įkalinti A. nuo to momento, kai pasibaigs jo suėmimas dėl kitų motyvų. 2015 m. rugpjūčio 18 d. posėdyje prokuroras pranešė, kad vykdys šį nurodymą, jeigu tuo momentu, kai baigsis Nyderlandų teismų skirtos bausmės vykdymas, nebus priimtas joks galutinis sprendimas dėl Europos arešto orderio.
- 17 Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo, Pagrindų sprendimo 2002/584 17 straipsnio 3 ir 4 dalyse įtvirtinti terminai priimti sprendimą dėl Europos arešto orderio vykdymo turi baigtis 2015 m. rugsėjo 21 d., todėl greitas Teisingumo Teismo atsakymas į prejudicinį klausimą turės tiesioginę ir lemiamą įtaką A. įkalinimo Nyderlanduose trukmei. Galiausiai, šio teismo teigimu, A. pats paprašė kuo greičiau jį perduoti Belgijos valdžios institucijoms.
- 18 Šiuo klausimu pirmiausia reikia nurodyti, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Pagrindų sprendimo 2002/584, patenkančio į ESV sutarties trečiosios dalies V antraštinės dalies „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė“ nuostatų taikymo sritį, aiškinimu. Taigi jis gali būti nagrinėjamas pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 19 Antra, šiuo metu atimta A. laisvė, tačiau nuo 2015 m. rugsėjo 17 d. bausmės vykdymas galėtų būti nutrauktas, jeigu A. būtų išsiųstas iš Nyderlandų teritorijos. Išsiuntus, A. būtų perduotas Belgijos valdžios institucijoms vykdant Europos arešto orderį, kaip pageidauja pats A. Nepriėmus sprendimo dėl šio orderio vykdymo iki 2016 m. sausio 1 d., A. liks įkalintas tol, kol toks sprendimas bus priimtas.
- 20 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone, 2015 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo ketvirtoji kolegija nusprendė patenkinti nacionalinio teismo prašymą nagrinėti bylą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

Dėl prejudicinio klausimo

- 21 Pagal Procedūros reglamento 99 straipsnį, jeigu klausimas, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra tapatus klausimui, dėl kurio Teisingumo Teismas jau yra priėmęs sprendimą, jeigu atsakymą į tokį klausimą galima aiškiai nustatyti iš teismo praktikos arba jeigu atsakymas į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklauses generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.
- 22 Ši nuostata taikytina nagrinėjant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 23 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Pagrindų sprendimo 2002/584 2 straipsnio 4 dalį ir 4 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad vykdančiajai valstybei narei draudžiama perdavimą pagal Europos arešto orderį siesti ne tik su sąlyga,

kad veika, dėl kurios išduotas šis arešto orderis, būtų laikoma nusikaltimu pagal šios valstybės narės teisę, bet ir su sąlyga, kad pagal jos teisę už šią veiką būtų numatyta laisvės atėmimo bausmė, kurios ilgiausias terminas bent dvylika mėnesių.

- 24 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Pagrindų sprendimo 4 straipsnio 1 punktą vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, jei vienu iš šio pagrindų sprendimo 2 straipsnio 4 dalyje nurodytų atvejų veika, dėl kurios išduotas Europos arešto orderis, nėra nusikalstama veika pagal vykdančiosios valstybės narės teisę. 2 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad ši galimybė susijusi su nusikalstamomis veikomis, neįrašytomis į šio straipsnio 2 dalį, nesvarbu, kokia būtų jų sudėtis ar kvalifikavimas.
- 25 Taigi nurodyta galimybė atsisakyti vykdyti taikoma tik tuo atveju, kai Europos arešto orderis išduotas dėl veikos, kuri neįtraukta į Pagrindų sprendimo 2002/584 2 straipsnio 2 dalyje esantį sąrašą, ir nėra nusikaltimas pagal vykdančiosios valstybės narės teisę.
- 26 Tačiau kadangi uždrausto ginklo turėjimas, t. y. viena iš pagrindinėje byloje nagrinėjamų veikų, yra nusikaltimas pagal Nyderlandų teisę, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia konstatuoti, kad atsisakymas vykdyti dėl šios veikos išduotą Europos arešto orderį neatitinka Pagrindų sprendimo 2002/584 2 straipsnio 4 dalyje ir 4 straipsnio 1 punkte aiškiai nurodyto atvejo.
- 27 Be to, nei Pagrindų sprendimo 2002/584 2 straipsnio 4 dalyje ir 4 straipsnio 1 punkte, nei jokioje kitoje jo nuostatoje nenumatyta galimybė prieštarauti Europos arešto orderio vykdymui, kai jis išduotas dėl veikos, kuri, nors ir laikoma nusikaltimu vykdančiojoje valstybėje narėje, tačiau šioje valstybėje už ją nenumatyta laisvės atėmimo bausmė, kurios ilgiausias terminas bent dvylika mėnesių.
- 28 Šią išvadą patvirtina Pagrindų sprendimo 2002/584 bendra struktūra ir juo siekiami tikslai.
- 29 Iš tiesų, kiek tai susiję su nusikaltimais, dėl kurių gali būti išduotas Europos arešto orderis, šis Pagrindų sprendimas, kaip matyti iš jo 2 straipsnio 1 ir 2 dalių, remiasi jį išduodančiojoje valstybėje narėje taikomų bausmių lygiu (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, EU:C:2007:261, 52 punktą). Taip yra dėl to, kad baudžiamojon atsakomybėn traukiama arba laisvės atėmimo bausmė, arba sprendimas dėl įkalinimo, dėl kurių išduotas arešto orderis, vykdomi pagal šios valstybės narės teisės nuostatas.
- 30 Skirtingai nuo ekstradicijos, kuri Pagrindų sprendimu 2002/584 buvo panaikinta ir pakeista perdavimo tarp teisminių institucijų sistema, šiame sprendime neatsižvelgiama į vykdančiosiose valstybėse narėse taikomų bausmių lygį. Tai atitinka svarbiausią šiuo pagrindų sprendimu siekiamą tikslą, numatytą jo 5 konstatuojamojoje dalyje, t. y. užtikrinti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvą judėjimą laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje.
- 31 Iš viso, kas išdėstyta, matyti, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 2 straipsnio 4 dalį ir 4 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad vykdančiajai valstybei narei draudžiama perdavimą pagal Europos arešto orderį sieti ne tik su sąlyga, kad veika, dėl kurios išduotas šis arešto orderis, būtų laikoma nusikaltimu pagal šios valstybės narės teisę, bet ir su sąlyga, kad pagal jos teisę už šią veiką būtų numatyta laisvės atėmimo bausmė, kurios ilgiausias terminas bent dvylika mėnesių.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 2 straipsnio 4 dalį ir 4 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad vykdančiajai valstybei narei draudžiama perdavimą pagal Europos arešto orderį sieti ne tik su sąlyga, kad veika, dėl kurios išduotas šis arešto orderis, būtų laikoma nusikaltimu pagal šios valstybės narės teisę, bet ir su sąlyga, kad pagal jos teisę už šią veiką būtų numatyta laisvės atėmimo bausmė, kurios ilgiausias terminas bent dvylika mėnesių.

Parašai.